

Sygn. akt **IC 182/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Hałabis

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Wolniak

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w K.

przeciwko M. D.

o zobowiązanie do udzielenia informacji

I. zobowiązuje pozwanego M. D. do udzielenia powodowi Stowarzyszeniu (...) w K. informacji o wysokości przychodu osiągniętego przez pozwanego z tytułu świadczenia przez niego na rzecz osób trzecich usług zwielokrotniania przy pomocy urządzeń reprograficznych w okresie od dnia 1 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. oraz informacji, jaką część zwielokrotnianych reprograficznie materiałów stanowią utwory, w formie zestawienia prezentującego te informacje oddzielnie dla każdego kwartału kalendarzowego;

II. zobowiązuje pozwanego M. D. do przekazania powodowi Stowarzyszeniu (...) w K. dokumentów ewidencji sprzedaży usług zwielokrotniania przy pomocy urządzeń reprograficznych w okresie od dnia 1 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., potwierdzających wysokość przychodu osiągniętego z tego tytułu;

III. zasądza od pozwanego M. D. na rzecz powoda Stowarzyszenia (...) w K. kwotę 977,00 zł (dziewięćset siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

IC 182/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 19 lutego 2014 r. (koperta nadawcza – k. 20), skierowanym przeciwko pozwanemu M. D. powód – Stowarzyszenie (...) w K. domagało się:

1) zobowiązania pozwanego do udzielenia powodowi informacji o wysokości przychodu osiągniętego przez pozwanego z tytułu świadczenia przez niego na rzecz osób trzecich usług zwielokrotniania przy pomocy urządzeń reprograficznych w okresie od dnia 1 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. oraz informacji o tym, jaką część zwielokrotnianych reprograficznie materiałów stanowią utwory, w formie zestawienia prezentującego te informacje oddzielnie dla każdego kwartału kalendarzowego;

2) zobowiązania pozwanego do przekazania powodowi dokumentów ewidencji sprzedaży usług zwielokrotniania przy pomocy urządzeń reprograficznych świadczonych przez pozwanego w okresie od dnia 1 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., potwierdzających wysokość przychodu osiągniętego z tego tytułu.

W uzasadnieniu pozwu wyjaśniono, że powód – Stowarzyszenie (...) w K. jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i jest organizacją upoważnioną do poboru opłaty na rzecz twórców. Opłata ta stanowi formę rekompensaty strat ponoszonych przez twórców i wydawców na skutek kopiowania za pomocą urządzeń reprograficznych utworów w ramach dozwolonego użytku osobistego. Pozwany w okresie od dnia 1 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. prowadził działalność gospodarczą w L. pod nazwą (...), w ramach której świadczył usługi zwielokrotniania przy użyciu urządzeń reprograficznych, w ramach których wykonywał między innymi kopie całości lub części egzemplarzy utworów, czyniąc to na zlecenie osób trzecich działających w ramach dozwolonego użytku osobistego. Pomimo obowiązku, pozwany do chwili obecnej nie wniósł należnej opłaty za wskazany wyżej okres czasu. Jako podstawę prawną zgłoszonego roszczenia powód wskazał przepis art. 105 ust. 2 ustawy Prawo autorskie (pозew – k. 2-3).

W odpowiedzi na pozew z dnia 3 października 2014 r. pozwany M. D. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu takiego stanowiska wskazał, że powód prowadzi działalność gospodarczą, w związku z czym roszczenie powoda objęte punktem 2 żądania pozwu obejmującym okres od 1 października 2008 r. do dnia 1 października 2011 r. uległo przedawnieniu. Nadto wyjaśnił, że przeważającą prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą jest wykonywanie fotokopii, przygotowywanie dokumentów i pozostała specjalistyczna działalność wspomagająca prowadzenie biura. Bezpodstawnym jest zatem twierdzenie powoda, że pozwany kopiuje utwory na poziomie 75%. Działalność kserograficzna nie jest jedyną i główną działalnością pozwanego. W punkcie ksero znajduje się również sklep papierniczy, punkt prowadzi również usługi w zakresie regeneracji i napraw urządzeń reprograficznych. W związku z tym, dochód z kopiowanych utworów jest mniejszy niż wskazuje powód, a jego intensywność nie jest z pewnością na poziomie 75%. W ocenie pozwanego strona powodowa nie udowodniła żądania pozwu, w związku z czym powództwo winno zostać oddalone (odpowiedź na pozew – k. 28-29).

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakt:

Stowarzyszenie (...) w K. jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Na podstawie decyzji Ministra Kultury z dnia 20 listopada 2003 r. (znak: (...)), powód zbiorowo zarządza prawami autorskimi do utworów naukowych i technicznych na takich polach eksploatacyjnych, jak: utrwalanie, zwielokrotnianie jakiegokolwiek techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego lub cyfrowego, wprowadzanie do obrotu, najem, użyczenie, wyświetlanie, publiczne odtwarzanie, nadawanie, reemitowanie, publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym oraz pobiera od ośrodków informacji lub dokumentacji wynagrodzenia za odpłatne udostępnianie egzemplarzy fragmentów utworów (decyzja Ministra Kultury – k. 14; Informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Krajowego Rejestru Sądowego, obejmującego rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – k.6-11).

Pozwany od dnia 1 października 2008 r. prowadzi działalność gospodarczą w L., przy ul. (...), pod nazwą (...). Przedmiotem prowadzonej przez pozwanego działalności jest wykonywanie fotokopii, przygotowywanie dokumentów i pozostała specjalistyczna działalność wspomagająca prowadzenie biura. W punkcie znajdują się cztery kserokopiarki. Punkt prowadzi dodatkowo usługi w zakresie napraw i regeneracji urządzeń reprograficznych oraz sklep papierniczy. W dniu 9 kwietnia 2013 r. w punkcie pozwanego wykonano 42 strony kserokopii książki pt. „(...)” autorstwa L. F. (wypis z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – k. 12 i 13; notatka służbowa z wizytacji punktu reprograficznego – k. 15; uzupełnienie notatki – k. 16; wyjaśnienia pozwanego – k. 31).

Pozwany, mimo wezwania go przez powoda do zapłaty opłaty reprograficznej, do chwili obecnej nie uiścił tej opłaty należnej za okres od dnia 1 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. oraz nie przekazał powodowi zestawień rozliczeniowych za wskazany okres, sporządzonych odrębnie dla każdego kwartału kalendarzowego, uzasadniających ustalenie wysokości opłaty (okoliczności bezsporne; pismo powoda z dnia 6 maja 2013 r. – k. 17).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane wyżej dowody

z dokumentów, które są w pełni wiarygodne. Ich prawdziwość nie była kwestionowana przez żadną ze stron, przez co zasługiwały one na wiarę odnośnie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Za wiarygodne należało również uznać wyjaśnienia pozwanego odnoszące się tych faktów, potwierdzają one bowiem to, co wynika z dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest w całości uzasadnione.

Na wstępie, odnosząc się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia objętego punktem 2 żądania pozwu za okres od dnia 1 października 2008 r. do dnia 1 października 2011 r., stwierdzić należy, iż zarzut ten jest chybiony, bowiem przepis art. 118 k.c., odnoszący się do terminu przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, nie ma w niniejszej sprawie zastosowania.

Zgodnie mianowicie z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm. – zwanej dalej ustawą „p.a.p.p.”), organizacjami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, zwanymi dalej „organizacjami zbiorowego zarządzania” w rozumieniu ustawy, są stowarzyszenia zrzeszające twórców, artystów wykonawców, producentów lub organizacje radiowe i telewizyjne, których statutowym zadaniem jest zbiorowe zarządzanie i ochrona powierzonych im praw autorskich lub praw pokrewnych oraz wykonywanie uprawnień wynikających z ustawy. Podjęcie przez organizację działalności określonej w ustawie wymaga zezwolenia właściwego ministra do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (art. 104 ust. 2 pkt 2 p.a.p.p.), który również sprawuje nadzór nad tymi organizacjami (art. 104 ust. 2 pkt 3 p.a.p.p.). Źródłem zbiorowego zarządzania jest określona czynność cywilnoprawna, przepis ustawy lub prowadzenie przez organizację cudzych spraw bez zlecenia. O objęciu przez organizację określonych praw na oznaczonych polach eksploatacji zbiorowym zarządzaniem i ochroną rozstrzyga treść zezwolenia ministra (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000/1/6 i z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 971/98, OSNC 2001/6/97).

Bezsporne jest w tej sprawie, że powód jako Stowarzyszenie (...) w K. jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i na podstawie decyzji Ministra Kultury z dnia 20 listopada 2003 r. zarządza prawami autorskimi do utworów naukowych i technicznych na takich polach eksploatacji jak m.in. utrwalanie i zwielokrotnianie jakąkolwiek techniką egzemplarzy tego rodzaju utworów, którą to działalność pozwany prowadził.

Faktem jest, że organizacja zbiorowego zarządzania, działająca w formie stowarzyszenia może prowadzić dwa rodzaje działalności: statutową i gospodarczą.

W odniesieniu do drugiej z nich, prowadzonej według reguł określonych w przepisach ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.) i ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym, może być uznana za przedsiębiorcę.

Nie ma jednakże podstaw do przyjęcia, że przyznane twórcom, cytowaną wyżej ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych uprawnienia na skutek objęcia ich zbiorowym zarządzeniem, utraciły cechy roszczeń wywodzonych z tego prawa i skróceniu uległ ustawowo przewidziany termin do ich dochodzenia. Decydujące znaczenie przyznać należy charakterowi poddanych osądowi roszczeń, nie zaś statusowi podmiotu działającego na zlecenie twórcy. Czas trwania autorskich praw majątkowych przewiduje przepis art. 36 p.a.p.p.

W niniejszej sprawie, powód jako podstawę swoich roszczeń wskazał przepis art. 105 ust. 2 p.a.p.p., który traktuje o roszczeniu informacyjnym organizacji zbiorowego zarządzania stanowiąc, że w zakresie swojej działalności organizacja ta może domagać się udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat.

Celem tego roszczenia jest ułatwienie dochodzenia innych zasadniczych roszczeń, wynikających z naruszenia autorskich praw majątkowych, a także opłat przewidzianych ustawowo (art. 20 p.a.p.p.), a tym samym uzyskania efektywnej ochrony praw ustawowo zagwarantowanych. Sformułowanie „w zakresie swojej działalności” oznacza,

że chodzi o wynagrodzenia zarówno związane z korzystaniem z praw autorskich, jak i będące następstwem ich naruszenia, dotyczące praw objętych udzielonym zezwoleniem. Podobnie roszczenie o zapłatę opłaty, o której mowa w art. 20¹ ust. 1 p.a.p.p. nie jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 k.c. Dodatkowo, jak wykazało niniejsze postępowanie, działalność powoda jest działalnością niezarobkową, ograniczoną do realizacji upoważnień wynikających z przepisów prawa lub decyzji Ministra Kultury, a z tytułu prowadzenia takiej działalności powód nie uzyskuje wynagrodzenia. Z powyższych względów, podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia części roszczeń nie mógł zostać uwzględniony.

Przechodząc do dalszych rozważań, wskazać należy, iż zgodnie z art. 105 ust. 1 p.a.p.p., domniemywa się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz że ma legitymację procesową w tym zakresie. Na domniemanie to nie można się powołać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania.

Stosownie zaś do art. 105 ust. 2 p.a.p.p., w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat.

Tym samym cytowany wyżej przepis art. 105 p.a.p.p. ustanawia na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania domniemanie statusu zarządcy w odniesieniu do konkretnych pól eksploatacji oraz domniemanie legitymacji procesowej w celu ochrony autorskich praw majątkowych. Istota zarządzania polega na przyznaniu tej organizacji uprawnień do reprezentacji twórców, zawierania umów licencyjnych z użytkownikami, pobierania i redystrybucji wynagrodzeń i odszkodowań oraz legitymacji procesowej w tym zakresie. Źródłem tych uprawnień jest czynność cywilnoprawna lub przepis ustawy. Powoda obciążał zatem obowiązek wykazania faktu korzystania przez pozwanego na określonym polu eksploatacji z chronionego utworu określonego albo też anonimowego twórcy. Stwierdzenie tego możliwe jest dopiero po zidentyfikowaniu samego przedmiotu ochrony – utworu w rozumieniu art. 1 p.a.p.p.

Przedmiotem prawa autorskiego jest – po myśli art. 1 ust. 1 p.a.p.p. – każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe), plastyczne, fotograficzne, lutnicze, wzornictwa przemysłowego, architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne (art. 1 ust. 2 p.a.p.p.).

Konsekwencją tego jest regulacja przewidziana w art. 20¹ ust. 1 p.a.p.p., według której posiadacze urządzeń reprograficznych, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich, są obowiązani do uiszczania, za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, opłat w wysokości do 3 % wpływów z tego tytułu na rzecz twórców oraz wydawców, chyba że zwielokrotnienie odbywa się na podstawie umowy z uprawnionym. Opłaty te przypadają twórcom i wydawcom w częściach równych.

Aby ustalenie rzeczywistych, a przez to bezspornych opłat było w takim przypadku w ogóle możliwe, niezbędne są dane obrazujące skalę zwielokrotniania utworów przy użyciu urządzeń reprograficznych. Temu właśnie celowi służy roszczenie przyznane organizacji zbiorowego zarządzania na podstawie art. 105 ust. 2 p.a.p.p.

W niniejszej sprawie powód wykazał, że pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od dnia 1 października 2008 r. do dnia

31 grudnia 2013 r., na chronionych przez powoda polach eksploatacji świadczył usługi zwielokrotniania przy użyciu urządzeń reprograficznych, w ramach których wykonywał między innymi kopie całości lub części egzemplarzy

utworów (książek) – okoliczności tych pozwany przecież nie kwestionował. Bezspornym jest zatem, że pozwany obowiązany był do uiszczania za pośrednictwem powoda jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi opłat w wysokości określonej stosownie do wpływów z tego tytułu na rzecz twórców oraz wydawców, czego nie uczynił. Skoro zatem powód znajduje się na etapie uzyskania danych, które stanowią podstawę do ustalenia wysokości tych opłat, a pozwany skutecznie nie zakwestionował po stronie powodowego stowarzyszenia czynnej legitymacji procesowej – to powództwo należało uwzględnić w całości. Obowiązujące domniemania opisane wyżej zmieniają w tych okolicznościach zasadę rozkładu ciężaru dowodu określoną w art. 6 k.c., w związku z tym, zarzut pozwanego o nieudowodnieniu przez powoda zasadności jego roszczenia jest chybiony.

W związku z tym, że roszczenia objęte żądaniem pozwu zgłoszone zostały przez czynnie legitymowanego powoda przeciwko biernie legitymowanemu pozwanemu, dlatego Sąd zobowiązał pozwanego M. D. do udzielenia powodowi Stowarzyszeniu (...) w K. informacji o wysokości przychodu osiągniętego przez pozwanego z tytułu świadczenia przez niego na rzecz osób trzecich usług zwielokrotniania przy pomocy urządzeń reprograficznych w okresie od dnia 1 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. oraz informacji o tym, jaką część zwielokrotnianych reprograficznie materiałów stanowią utwory, w formie zestawienia prezentującego te informacje oddzielnie dla każdego kwartału kalendarzowego oraz do przekazania powodowi dokumentów ewidencji sprzedaży usług zwielokrotniania przy pomocy urządzeń reprograficznych świadczonych przez pozwanego w tym samym okresie, potwierdzających wysokość przychodu osiągniętego z tego tytułu (punkt I i II wyroku).

O kosztach procesu pomiędzy stronami (pkt III wyroku), Sąd Okręgowy rozstrzygnął zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu – na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c.

Koszty te obejmują opłatę sądową od pozwu (600 zł), opłatę skarbową od udzielonego pełnomocnictwa (17 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego, których wysokość (360 zł) określa § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 490).

Łącznie zatem należało zasądzić od pozwanego – jako przegrywającego sprawę – na rzecz powodowego Stowarzyszenia kwotę 977 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.